

Muutoksia tuottajavastuu- lainsäädännössä

Tuottajavastuuiltapäivä
Tampere-talo 2.11.2022

Tarja-Riitta Blauberg YM

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Esityksen sisältö

- Tuottajavastuun uudet vaatimukset
 - Raportointi
 - Maksujen mukauttaminen
- SUP-direktiivi
 - Täytäntöönpanon tilanne
 - Uudet tuottajavastuualat
 - Keskeiset muutokset tuottajavastuussa
- EU:n tulossa lisää muutoksia

Jätelainsäädännön viimeisimmät muutokset

Jätelain muutokset	EU:n jätesäädöspaketin täyt. pano Markkinavalvonta-asetuksen täyt. Jätehuoltorekisteri, tietopalvelut SUP-HE eduskunnassa	714/2021 (15.7.2021) 917/2021 (5.11.2021) 494/2022 (22.6.2022) HE 141/2022 vp
Valtioneuvoston asetukset:		
SUP-tuotteista SUP kalastusvälineistä Tuoteryhmäkohtaista korvauksista	Uusi (+ uusi valmisteilla) Valmisteilla Valmisteilla	771/2021
jätteistä	Uusittu kokonaan	978/2021
pakkauksista ja pakkausjätteistä	uusittu kokonaan (+ muutos valmisteilla)	1029/2021
paristoista ja akuista	muutettu	520/2014, 1027/2021
romuajoneuvoista	muutettu	123/2015, 1028/2021
sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta	muutettu	519/2014, 1026/2021
renkaista	muutettu	527/2013, 1025/2021
keräyspaperista	Muutos valmisteilla	528/2013
juomapakkausten palautusjärjestelmästä	Muutos valmisteilla	526/2013

Tuottajavastuujärjestelmiin muutoksia

- Tuottajille pakollinen liittyminen tuottajayhteisöön (JL 62 §)
 - Poikkeusmahdollisuus rajattu lähinnä ns. business to business tuotteiden tuottajille
- Tuottajayhteisön on oltava voittoa tavoittelematon yhteisö (JL 63 §)
- Kevennetyt kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet pienille tuottajille (JL 63 §)
- Julkinen luettelo omistajista, tuottajista ja näiden markkinoille saattamista tuotteista sekä tuottajilta perittävistä maksuista (kappale- tai tonniperusteisesti) (JL 63 §)
- Yhden luukun periaate (JL 65 §)
 - tuottajayhteisöjen edistettävä tuottajien mahdollisuutta hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteet keskitetysti yhden toimijan kautta
- Pakkaukset: tuottajayhteisön on katettava kaikki materiaalit (62 §)
- PIRELY:n tulee yhteistyössä tuottajien kanssa asettaa yksi tai useampi laaja-alainen yhteistyöryhmä (JL 66 c §)

Tuottajavastuun keskeiset horisontaalit muutokset

Seurantatietojen ilmoittaminen

- Kaikkien tuottajavastuualojen raportointi tehtävä kesäkuun loppuun mennessä PIRELY:lle
 - Raportoitavat tiedot määritellään tarkemmin asetuksissa
- Selvitys järjestämästään tiedotuksesta vuosittain PIRELY:lle
- Pakkausten tuottajan lisäksi yhteenveto kuntien kanssa tehdyistä sopimuksista sekä riippumattoman tarkastajan arvio tuottajan kustannusvastuun toteutumisesta
- Tuottajan on vuosittain julkaistava tietoverkossa tiedot jätteen erilliskeräystä ja hyödyntämistä koskevien velvollisuuksiensa täyttymisestä
- Tuottajayhteisön ylläpidettävä ajantasaista luetteloa jäsenistään ja maksuistaan
- Kevennetyt kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet pienille tuottajille
- **Tietojen luotettavuuden arviointi ja kehittäminen**
 - Omavalvonta + tarvittaessa riippumattoman tarkastajan arvio (HE ehdotus: *PIRELY voisi tarvittaessa määrätä*)

Tuottajavastuumaksut

Tuottajavastuumaksujen mukauttaminen:

- Tuotteiden kestävyys, korjattavuus, uudelleenkäytettävyys ja kierrätettävyys sekä vaarallisten aineiden esiintymisen mukaan (JL 63 a §)
- Omavalvontasuunnitelmassa oltava mukauttamisen perusteet ja seuranta
 - Pakkausten ja SE-laitteiden maksujen mukauttamisperusteita tarkennettu asetuksissa

Maksut jaettava tuottajien kesken tasapuolisesti suhteessa niiden markkinoille saattamiin tuotteisiin

- tarkennetaan asetuksissa: Tästä voidaan poiketa hallinnollisten maksujen osalta. Niiden osuus ei kuitenkaan saa olla kohtuuton verrattuna tuottajien markkinoille saattamien tuotteiden määrään ja muista tuottajavastuovelvoitteista johtuviin maksuihin
- YmVM 3/2021 kiinnitettiin huomiota siihen, ettei pienille tuottajille aiheudu kohtuutonta sääntelytaakkaa: -> Tuottajayhteisöjen kehitettävä menettelyjä, joilla voidaan keventää pienten tuottajien hallinnollista taakkaa.

SUP-direktiivin * täytäntöönpanon tilanne

* Direktiivi tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä (EU) 2019/904

Art.	SUP-direktiivin velvoite	Täytäntöönpano Suomessa (punaisella kirjoitetut sisältyvät HE 141/2022 vp:n kokonaisuuteen)
4	Kertakäyttöisten annospakkausten ja muovimukien kulutuksen vähentäminen vuosina 2022-2026	Ympäristöministeriön ja toimialojen välinen green deal allekirjoitettu 4.3.2022, VALTSU hyväksytty 3/2022
5	Tuotekiellot (muovipillit, aterimet, sekoittimet, jne.)	VNA eräistä muovituotteista 771/2021 annettu jätesäädöspaketin yhteydessä (sisällytetään myös uuteen asetukseen)
6	Tuotevaatimukset: korkit kiinni muovipulloihin 7/2024 alkaen muovipulloille kierrätysmuovin käyttövelvoite: 25 % vuodesta 2025, 30 % vuodesta 2030	HE 141/2022 vp, VNA pakkaus- ja pakkausjätteestä (1029/2021)
7	Merkintävaatimukset	VNA eräistä muovituotteista 771/2021 annettu jätesäädöspaketin yhteydessä (sisällytetään myös uuteen asetukseen)
8	<u>Tuottajan kustannusvastuu (ml. siivoustoimet):</u> muovia sisältävät elintarvikepakkaukset ja juomamukit, tupakantumpit, kosketuspyyhkeet ja ilmapallot <u>Erilliskeräystä edellyttävä tuottajavastuu:</u> muovia sisältävät kalastusvälineet	HE 141/2022 vp, VNA eräistä muovituotteista, VNA muovia sisältävistä kalastusvälineistä, VNA tuoteryhmäkohtaisista korvauksista
9	Erilliskeräysvaatimukset: enintään 3 litran juomapakkaukset	Pääosin jo jätelaissa, VNA pakkauksista ja pakkausjätteestä (1029/2021, VNA juomapakkausten palautusjärjestelmästä (526/2013))
10	Valistustoimenpiteet	Pääosin jo jätelaissa, tarkennuksia HE 141/2022 vp yhteydessä

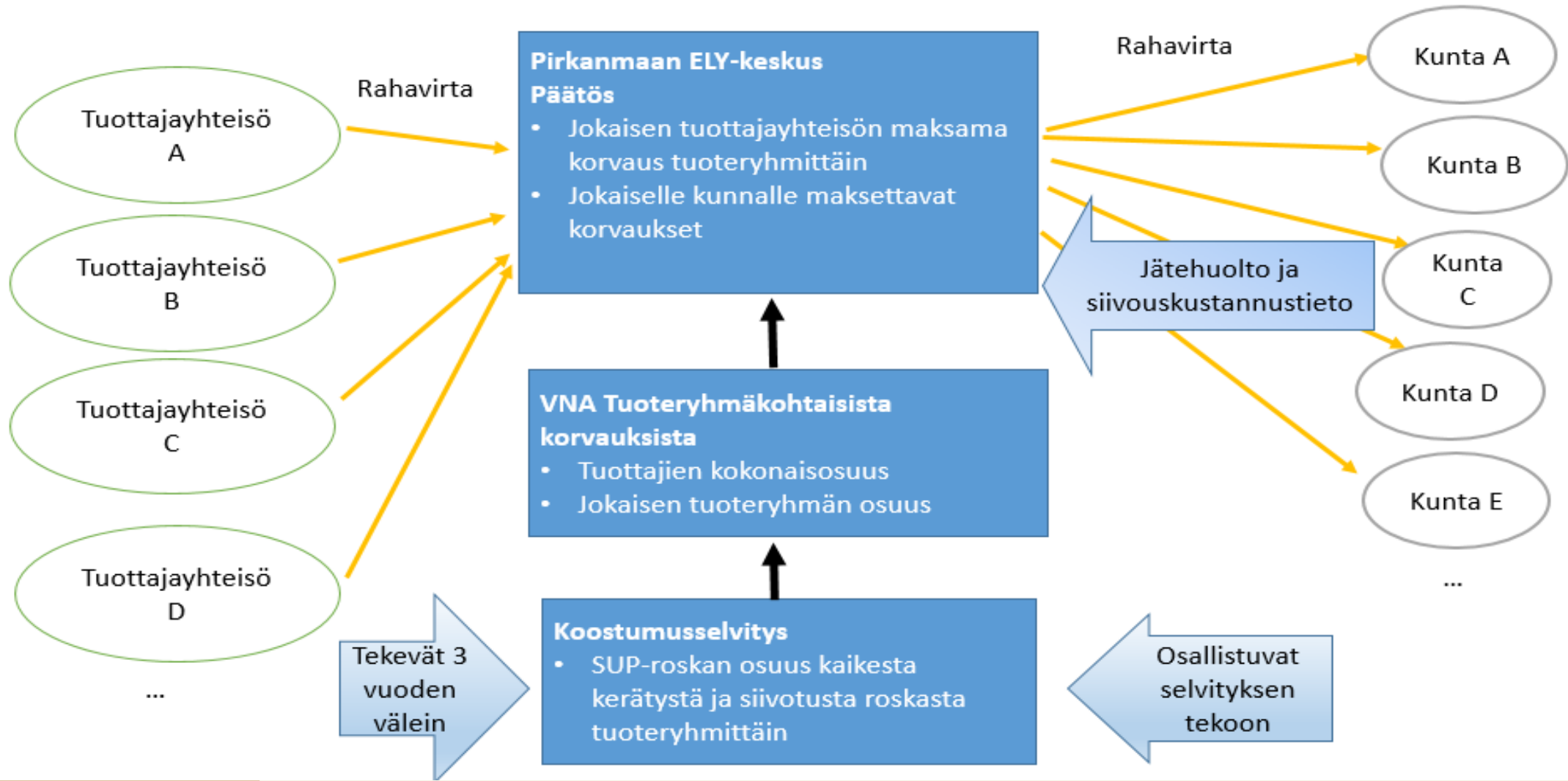
Eräiden tuottajien kustannusvastuu

Kustannusvastuun piirissä olevat tuotteet sekä kustannusvastuun laajuus (JL 48 §, 48 a §, 48 b §)

- **Kosteuspyyhkeet ja ilmapallot (2025 alkaen)**
 - roskaantumisen siivoaminen ja sen jälkeinen kuljetus ja käsittely
- **Elintarvikepakkaukset, kääreet, juomapullot, muovikassit ja tyhjänä myytävät juomamukit (2023 alkaen)**
 - roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetty keräys, kuljetus ja käsittely (= katur roskikset)
 - siivoaminen ja sen jälkeinen kuljetus ja käsittely
- **Suodattimelliset tupakat ja tupakansuodattimet (2023 alkaen)**
 - roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetty keräys, kuljetus ja käsittely (mukaan lukien erilliset tupakkaroskikset, ehdotus: 1/300 asukasta yleisille alueille)
 - roskaantumisen siivoaminen ja sen jälkeinen kuljetus ja käsittely
 - edellä mainittuihin toimiin ja roskaantumisen ennaltaehkäisemiseen liittyvä tiedotus ja neuvonta; mukaan lukien kuluttajavalistus uudelleenkäytettävistä vaihtoehdoista ja roskaamisen vaikutuksista ympäristöön ja viemäriverkkoon (SUP-direktiivin 10 artikla)

Muovia sisältävien kalastusvälineiden tuottajavastuu

Muovia sisältävät kalastusvälineet tuottajavastuun piiriin

- Kalastusvälineiden tuottajalle (tuotteen valmistaja tai maahantuoja) vastuu markkinoille saattamiensa muovia sisältävien kalastusvälineiden jätehuollon järjestämisestä ja tästä aiheutuvista kustannuksista
 - Voimaan 1.1.2025 (jätehuolto oltava järjestettynä)
- Koskee kaikkia muovia sisältäviä kalastusvälineitä, sekä kaupallisessa että virkistyskalastuksessa käytettävät
- HE: sovelletaan sekä merellä että sisävesillä käytettäviin kalastusvälineisiin, kun direktiivi edellyttää vain merialueilla soveltamista
- HE: Kalastusvälineiden tuottajayhteisön on katettava kaikki kalastusvälineet
- Hakemus tuottajayhteisön rekisteröimiseksi tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Kalastusvälineiden keräys (HE 141/2022)

1. Seisovat pyydykset, ml. nuotat ja troolit sekä näiden pyydysten yhteydessä käytettävät köydet ja kohot yms.

- Vähintään 150 keräyspistettä
- Voidaan korvata siirrettävällä vastaanotto paikalla, noutopalvelulla tai muulla vastaavalla keräysjärjestelyllä

2. Heittokalastusvälineet (ml. siimat, kohot, pilkit)

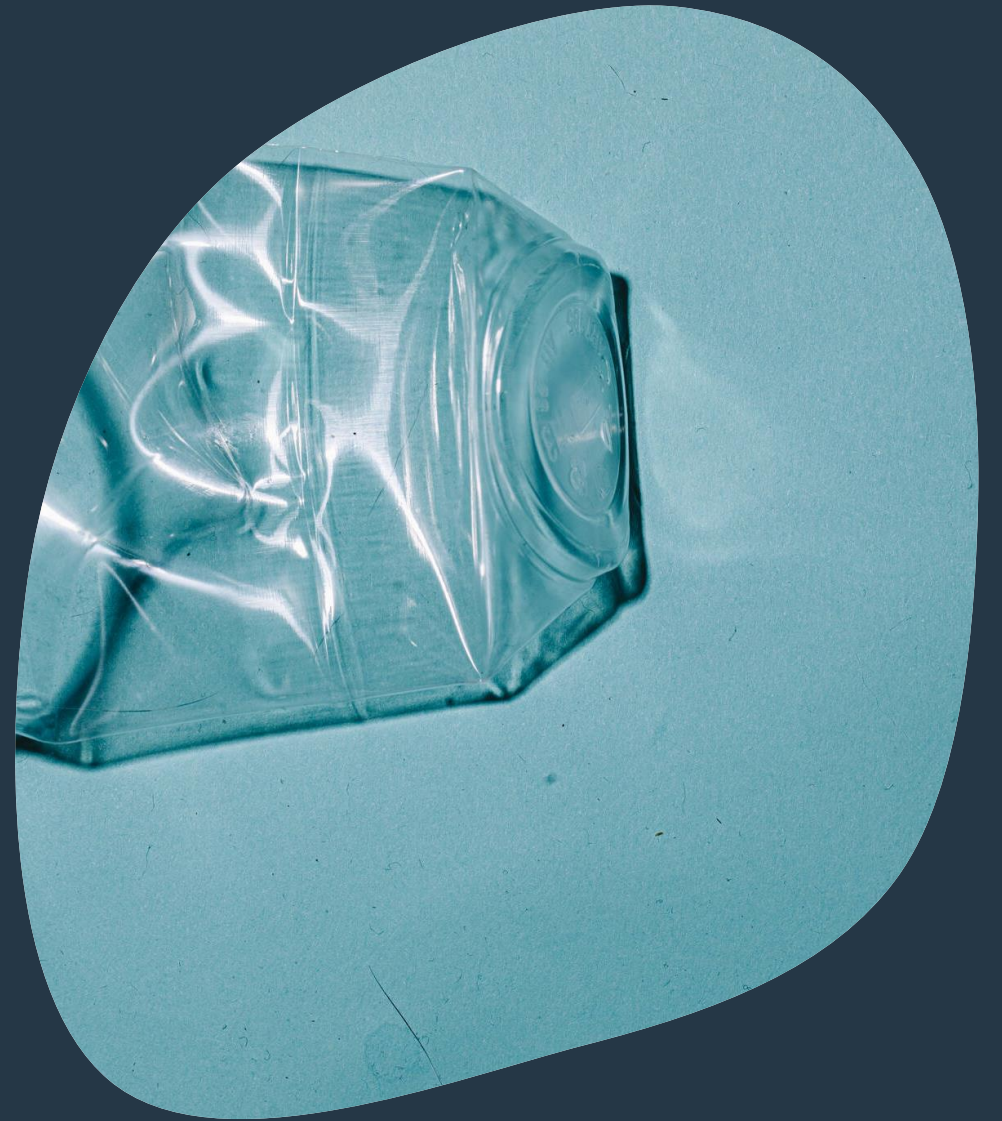
- siirrettävä vastaanotto paikka, noutopalvelu tai muu toimiva keräysjärjestely
- voidaan kohdistaa erikseen ja erilaisena uudelleenkäytettäville, kierrätettäville ja ympäristöhaittoja aiheuttaville kalastusvälineille
- kausiluonteisuus ok

3. Vesiviljelyvälineet

- Mahdollista hoitaa tuottajan ja tuotteen ostajan kesken, koska rajoitettu ostajajoukko.

Muutoksia pakkausten tuottajavastuuseen (HE 141/2022 vp)

Soveltamisalan laajentaminen kaikkiin pakkausten tuottajiin

- Poistetaan JL 48 § 2 mom., jonka mukaan tuottajavastuuta ei sovelleta alle 1 000 000 euron vuosittaisen liikevaihdon omaaviin tuottajiin
- Soveltaminen vuoden 2024 alusta
- Liikevaihtorajan poiston vaikutus, jos nykyinen tuottajan määritelmä säilyisi:
 - arviolta 31 000 – 39 000 pk-yritystä (kioskit, kukkakaupat, leipomot, lahjatavaraliikkeet, jne.)
 - noin 45 000 maatalousyrittäjää (alle 1 milj. e liikev.), joista noin 22 000 pakkaa muuta kuin rehua ja 14 000 myy pakattua rehua tilalta ulos

Poikkeukset pakkausten tuottajan määritelmään ja tuottajavastuun kohdentumiseen

- Pääsääntö: JL 48 §:n mukaan pakkausten tuottajana pidetään tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja
- Ehdotettu kahta poikkeusta pääsääntöön: elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden suoramyyntiin (**palvelupakkaus**) sekä käsittelemättömien maatalous- ja puutarhatuotteiden pakkaamisen (**viljelijäpakkaus**) käytettävien pakkausten tuottajana pidetään pakkauksen valmistajaa tai maahantuoja: voimaan 2024 alusta
- Lisäksi: **paalirehujen pakkausmateriaalit** rajataan tuottajavastuun ulkopuolelle
- Poikkeuksilla hillitään liikevaihtorajan poistamisesta aiheutuvaa pk-yritysten sääntelytaakan kasvua. Ehdotus seurauksena tuottajavastuun ulkopuolelle jäisi arviolta:
 - 31 000 maatalousyritystä (tuottajavastuun piiriin tulisi noin 4 000 yritystä)
 - 2 – 22 000 muuta kuin maatalousyritystä (tuottajavastuun piiriin tulisi 21- 36 000 muuta yritystä)
- Lisäksi: pakkausjäteasetuksessa ehdotetaan säädettäväksi kevennetty raportointi pienille tuottajille

SUP-säännösten voimaantuloaikataulu

Vaatus	Aikataulu
Tupakkatuotteiden kustannusvastuu siivouksesta ja roskiksista	1.1.2023
Pakkausten kustannusvastuu siivouksesta ja roskiksista	1.1.2023
Pakkausten tuottajan määritelmän muutos ja miljoonan euron liikevaihtorajan poistaminen	1.1.2024
Tyhjänä myytävien juomamukien tuottajavastuu (pl. jäteh. ja siivous)	1.1.2024
Muovipullojen korkkien pysyttävä kiinni	3.7.2024
Tyhjänä myytävien juomamukien jätehuolto- ja siivousvastuu	1.1.2025
Ilmapallojen ja kosteuspyyhkeiden siivousvastuu	1.1.2025
Kalastusvälineiden jätehuoltovastuu	1.1.2025
PET-pulloissa oltava 25 % kierrätysmuovia	2025 alkaen
Kaikissa muovisissa juomapulloissa oltava 30 % kierrätysmuovia	2030 alkaen
Muovisista juomapulloista erilliskerättävä vähintään 77 %	2025 viimeistään
Muovisista juomapulloista erilliskerättävä vähintään 90 %	2029 viimeistään

Tulossa uutta EU:n lainsäädäntöä

- Ehdotus uudesta akkuasetuksesta loppusuoralla (trilogivaiheessa)
- EU:n komissio antoi syyskuussa ehdotuksen mikromuovirajoituksesta tietyn kokoisille tarkoituksellisesti lisätyille polymeereille EU:n kemikaaliasetuksen (REACH-asetus) nojalla.
- Pakkausjätedirektiivin muutos marraskuun 2022 lopussa
- Biopohjaisia, biohajoavia ja kompostoituvia muoveja koskeva EU:n politiikka-aloite on tulossa loppuvuodesta 2022
- Romuajoneuvodirektiivin muutos 2023
- Tahattomia mikromuovipäästöjä (kuten autonrenkaita) koskeva EU:n rajoitusehdotus on tulossa ensi vuonna
- Jätedirektiivin ja SER-direktiivin arviointi ja muutostyö käynnistynyt

Kiitos paljon mielenkiinnosta!

tarja-riitta.blauberg@gov.fi

